

gesteld en het wordt fantastisch gedaan. Je kan daar twee dingen op zeggen: ten eerste 'entertainment is niet onze opdracht' en ten tweede 'het is een goeie zaak als dat entertainment door anderen wordt ingevuld', maar dit schetst nog eens de moeilijkheidsgraad om een publiek te bereiken met het soort producten dat wij brengen.

Kiki Vervloessem: Ik werk veel met jongeren en stel vast hoe erg hun kijkervaring besmet is door de media, door de taal van de musicals, enz. Dat maakt het heel moeilijk om onze producties inhoudelijk te ontsluiten naar die jonge mensen toe. Dàt waarmee zij op een podium vertrouwd zijn heeft niks met theater te maken en in het onderwijs neemt men hen niet mee naar Het Toneelhuis of Theater Zuidpool maar naar The Night of the Proms of naar dingen die in de Stadsschouwburg gebeuren en dan nog zonder dat te omkaderen.

Luk Perceval: Dat is één van die facetten waarom ik geloof dat het vandaag moeilijker is dan twintig jaar geleden. De kloof tussen marge en centrum is zichtbaar weg en misschien is ze ook feitelijk weg, maar er is een enorme kloof aan het groeien tussen mensen die met theater bezig zijn en de media en in een tijd van zo'n overaanbod m.b.t. de vrijetijdsbesteding ben je afhankelijk van die media. In de concurrentiestrijd omtrent de vrije tijd worden wij met de rug tegen de muur gedrukt want wij hebben niet de middelen om op het vlak van media-aandacht te concurreren met de vrije producties. Of je moet zelf gaan zorgen voor 'events' en dan begeef je je precies op commercieel terrein. Het is onze maatschappelijke taak –en dàárom worden we gesubsidieerd– om dàt precies niet te doen. Ook theaterrecensenten zouden hieromtrent een bewustzijn moeten ontwikkelen, maar in het zog van het mediacircus hebben zij de neiging om in de beperkte ruimte die ze krijgen ook alleen maar zo sensationeel mogelijk te schrijven.

Commercialisering

Kurt Melens: Als Anciaux vraagt om meer aandacht voor cultuur op de VRT dan wordt daarop geantwoord dat die niche te klein is. Dit is een voorbeeld van *self fulfilling prophecy* in ons maatschappelijk denken: als de niche te klein is, wordt er niet in geïnvesteerd waardoor de niche klein blijft. In deze hoek ligt de uitdaging voor de komende jaren. Ik stel vast dat wij in de dramaturgie ook reke-

ning houden met dit soort fenomenen: wat b.v. de lengte van een voorstelling betreft wordt het reeds als revolutionair ervaren om die langer dan 90 minuten te laten duren. Hoever kan je dat soort argumenten drijven? Je gaat daar dus wel bewust mee om. Bij een zeer geslaagde productie als die van Circus Ronaldo vorig seizoen, die tegelijkertijd een groot publiek aansprak, moeten we vandaag erg oppassen om dat soort projecten niet gewoon te gaan herhalen en in een commercieel parcours terecht te komen.

Luk Perceval: Vandaag word je meer en meer geconfronteerd met vragen over cijfers. In de Cultuurcommissie van de gemeenteraad word je enkel op cijfers bevraagd, nooit wordt er over de inhoudelijkheid van een groot gesubsidieerd gezelschap gesproken; die discussie kan je eigenlijk met niemand voeren. Af en toe maken wij dan iets als *Juke Box 200(0)* van Lucas Van den Eynde voor mensen van 8 tot 88 jaar, maar mijn vreugde en trots gaan naar het feit dat *Amleth* voor volle zalen speelt of dat *Brandbakkes* aanslaat. Ondanks de moeilijke omstandigheden halen wij mooie toeschouwersgemiddelden. Kathy Lindekens zegt dat een schouwburg met zoveel subsidies als de Bourla elke dag tot de laatste stoel volzet moet zijn: politici vermoeden dat theatermaken zoiets is als een schuif opentrekken. Je moet voortdurend balanceren tussen het vrijwaren van je inhoud en het beantwoorden van de vragen van subsidiërende overheden.

Maatschappelijk engagement

Kurt Melens: In het Cultureel Jaarboek van de Stad Antwerpen schreef een sociaal werker dat we die schouwburg moesten afbreken en in de wijken gaan spelen, zodat ons maatschappelijk engagement duidelijk zou worden. Maar je maatschappelijk engagement zit toch gewoon in het werk dat je presenteert en er is nog geen enkele productie geweest die ik hier heb meegemaakt waarin niet op een of andere manier over de maatschappelijke repressies van het materiaal en de thematiek gesproken werd. Zo hebben we toch het werk van Jan Decorte kunnen openbreken naar een breder publiek.

Luk Perceval: Zo'n uitlating als over 'in de wijken gaan spelen' vertrekt natuurlijk vanuit de idee dat wij elitair zouden bezig zijn, maar ondertussen hebben wij alles geprobeerd om de drempel te verlagen: de prijzen van onze tickets liggen ondertussen al lager dan die van een bioscoop. Dat heeft natuurlijk

niet direct het effect dat iedereen stormloopt naar de schouwburg; uiteindelijk bereikt theater slechts een beperkt deel van de maatschappij. Natuurlijk moeten wij ons beraden over het feit dat we in een stad zitten waar 33% van de bevolking er een fout politiek gedacht op nahoudt, maar dat betekent ook dat er nog steeds 67% anderen in de stad wonen en van die 67% heeft een groot deel wél culturele interesse.

Stefaan De Ruycck: Men heeft zo de neiging om aan een theater naast het spelen van stukken een ongelooflijk aantal opdrachten toe te kennen van pedagogische, politieke, sociale aard, enz. Wij zijn geen sociologisch instituut; door theater te maken participeer je aan een maatschappelijk discours dat ook elders en veel breder gevoerd wordt: in de gemeenteraad, in de media, in de kranten. Wij willen dat discours mee ontwikkelen in een taal die eigen is aan het theater en niet een of andere onderliggende doelstelling realiseren.

Jan Van Dyck: Het is precies de artistieke autonomie van de kunstenaar die zijn maatschappelijke relevantie insluit. Hoe meer je inderdaad kan vrijwaren dat er nog een min of meer verantwoord georganiseerde artistieke beleving mogelijk is, hoe meer dat precies maatschappelijk relevant wordt. Misschien zou er juist een probleem ontstaan op het moment dat de laatste zetel van de Bourla permanent bezet zou zijn.

Luk Perceval: Ook in Duitsland lees je in de pers dat regisseurs de jongste jaren enkel nog zwelgen in eigenliefde; niets is minder waar, maar die veronderstelling wordt gemaakt omdat men merkt dat het theater net als hier maatschappelijk weinig invloed heeft. Je kan toch niet verwachten dat een kunstenaar als een soort van laatste communist dat hele grote kapitalistische netwerk zou gaan veranderen door goeie voorstellingen te spelen. Deze tijd wordt zo globaal gedomineerd door een kapitalistische macht en door de media dat theater meer en meer geïsoleerd geraakt in een kritische houding. Je wordt een prediker in een jungle van onverschilligen, maar misschien moet je in deze tijd wel een dosis onverschilligheid ontwikkelen om niet te stikken. ●